

„Cu oltencele nu-i de glumit“ de Gh. Vlad, pe scena Teatrului Giulești.

neobosit, pentru a duce cu un pas mai departe spre desăvârșire viața comunei.

Nici din această comedie a lui Vlad nu lipsesc personajele pitorești, de o autenticitate de necontestat, ca și replica de haz, poanta cu tîle, și chiar dacă ele ocupă locul unor portrete mai complexe, unei adînciri a situațiilor surprinse, unei oglindiri de mai profundă și mai cuprinzătoare semnificație, ele conferă comediei savoare, atribuindu-i un sens optimist, o semnificație încurajatoare, lesne de descifrat.

Spéctacolul Getei Vlad e limpede, curgător, alert și vesel, pe toată durata lui, tonic și atractiv, cum nu rare sînt spectacolele acestui soldat credincios al Teatrului Giulești.

Pe tînăra primărită o interpretează, cu sinceritate, farmec, feminitate, poate nu cu destule nuanțe, poate nu îndeajuns de autoritară, Ana Cielovan. E rolul cel mai întins, cel mai dificil, și tînăra actriță se achită bine de răspunderile ei, fiind, e drept, susținută de mai experimentata Astra Dan, în piesă, președinta femeilor, mîna dreaptă a primăritei. Portrete colorate izbutesc Traiau Dănceanu, Gelu Nițu, Mircea Dumitru și Ion Anghel, fiecare utilizîndu-și darurile proprii și datele personajelor lor, pentru a întregi o galerie de pitorești tipuri, creionate de autor în manieră de crochiu. Am mai reținut firescul lui Simion Negriță, în rolul destul de plat al președintelui de cooperativă, conștiințiozitatea Luizei Derderian și Henei Codarcea, alăturările Rodicăi Mandache, și toate acestea ne-au plăcut. Nu ne-a plăcut răceala rigidă a Irinei Mazanitis. Decorurile lui Dimitrie Sbierea sînt plăcute și funcționale, solide, ca pentru o viață lungă a spectacolului. Și n-am nici o umbră de îndoială că spectacolul va avea o viață lungă.

Virgil Munteanu

Teatrul de Stat din Sibiu

MENAJERA

de Al. Sever

Data premierei : 2 octombrie 1975.

Regia : IULIAN VIȘA. Scenografia : THEODOR CIUPE.

Distribuția : MARIUS NIȚĂ (Ion Aureliu Rebedea) ; GERALDINA RASARAB (Gabi) ; DANA BOLINTINEANU (Monica Hanganu) ; LIVIA BABA (Doamna Mălincioiu) ; RADU BASARAB (Un inspector de poliție).

Marcat de cele două premiere originale : *Menajera* de Alexandru Sever (secția română) și *Excursie pe un covor* de Christian Maurer (secția germană), momentul inaugural al stațiunii 1975—1976 dobîndește la Teatrul de Stat din Sibiu un sănătos sens programatic. Față de criteriul inițiativelor de tot mai intensă difuzare a valorilor scrisului dramatic românesc contemporan, opțiunea și actuala politică repertorială a teatrului sibian mărturisesc un plus de exigență și de interes.

Piesa lui Alexandru Sever, ca întreaga sa operă dramatică, de altfel, atinge cu predicție straturile permanent sensibile ale con-

Radu Basarab (Inspectorul de poliție) și Marius Niță (Ion Aureliu Rebedea)

științei, acelea în care se nasc marile întrebări asupra rostului și devenirii omului. Cantonată în perioada războiului, a luptelor purtate de comuniști în ilegalitate, cu un timbru aparte, original, cu o gândire inspirată și subtilă, care caligrafiază zbuiciumul lăuntric al omului însingurat, rupt de istorie, care, în loc să dureze punți, adincește prăpastia dintre sine și oameni, *Menajera* — de ce să n-o recunoaștem? — n-a prea avut, totuși, norocul meritat. A trebuit să treacă vreo 12 luni de la apariția ei în paginile revistei noastre (ianuarie 1974) până ce un teatru, cel al minerilor din „Valea Jiului“, s-a încumetat s-o lanseze publicului. Au mai trecut încă vreo 270 de zile până ce, iată, o altă echipă, cea sibiană, vine să ne ofere, în viziunea unui tânăr regizor, Iulian Vișa, o nouă montare.

Așa cum reieșea și din analiza făcută pe larg la prima ediție scenică*, textul *Menajerei* nu este prea lesne descifrabil și nici prea simplu de reprezentat în „cheia“ lui specifică. Consecințele baricadării eroului Ion Aureliu Rebedea în carapacea eu-ului, simptomele recurente ale blocării relațiilor cu lumea, generate de egoismul mentalității burgheze; denunțul dezumanizării; criza sufletească, surparea interioară determinată de frică, de compromisul și pactizarea cu forțele întinericului; remușcările în urma actului necugetat al trădării, toate acestea se fundamentează, în piesa lui Sever, pe o viziune care alternează planul real cu cel imaginar. Planul realității obiective, din prima parte a piesei, cedează locul, în partea a II-a, imaginărilor, în care sublimul și josnicia faptelor, proiectate pe fundalul evenimentelor istorice, se războiesc, sumbru și straniu, într-o viziune de coșmar.

* „Teatrul“, nr. 1/1975.

Deși construcția dramatică a piesei delimitează net cele două planuri ale acțiunii, formula alternării elementului real cu cel oniric e cam alunecoasă, scăldată de incertitudini și ezități. Treptele procesului psihologic, până la deznodământul final: sinuciderea; mutațiile ce se petrec în conștiința personajului, în urma bizarului său zbuicium, al pornirilor cind de autonegare, cind de autoafirmare, sînt destul de palid motivate.

Așa, incertă și fărîmițată, aparent dezordonată în structura ei, cu multe și repezi secvențe, *Menajera*, prin profunda ei idee morală: apelul patetic la angajare socială și solidaritate umană, prin sensurile ei multiple, mereu actuale, oferă totuși premisele unor spectacole caracteristice pentru ambițiile creatoare ale unor regizori și actori.

Atracția pe care a exercitat-o piesa asupra tînărului regizor sibian pare să fi fost determinată de trimiterele ei metaforice, ca și de teatralitatea și de tonalitățile ei stranii. Intenția regizorului a fost de a conferi spectacolului unitate stilistică. Ea s-a materializat prin așezarea și a primei părți sub semnul metaforizării, prin *anticiparea* sugestiilor de coșmar. Primul element chemat să sprijine această idee este decorul. Conceptul de către Theodor Ciupe în linii și spații solemn-austere, cadrul plastic *unic* al spectacolului (alcătuit doar dintr-un singur perete negru, în fundal, și câteva perdele, tot negre, laterale) conferă piesei un climat sumbru, chiar sinistru, sugerînd, dintru început, o încăpere înghețată, de cavou. Simplu și rafinat, de o sobră eleganță, acest cadru, trecut printr-un evantai de lumini, i-a permis lui Iulian Vișa să alterneze firesc și fluid, mai ales în partea a doua, planurile piesei.

La ridicarea cortinei, într-o lumină difuză, se pot zări, în colțul stîng al scenei, un morman de presupuse mobile și o scară

înaltă, acoperite cu ceaceafuri albe, iar în colțul din dreapta, situate în fundal, o bibliotecă cu uși de oglinzi și un birou modest la care stă și lucrează profesorul. Dacă, până la sfârșitul spectacolului, ne-a fost greu să descifrăm sensul simbolic al scării, în schimb, ne-a fost destul de ușor să intuim, de la prima soluție regizorală (de la haloul de lumină creat în funebra încăpere de un reflector care bate cu putere în oglinzile bibliotecii, producând mii de ape și de scinteieri orbitoare în jurul eroului și determinând spectatorii să clipească des), că e vorba de sugestia unui coșmar.

Caracterul oarecum naiv și simplist și al altor soluții, din prima parte a spectacolului, care anticipează, cum spuneam, cu totul nejustificat, alunecarea în vis (schimbarea bruscă a luminii, plutirea în imponderabil, ca într-un balet cosmic, a eroilor, trecerea abruptă a dialogului dintr-un registru într-altul, dintr-o vorbire normală, cotidiană, într-una rarefiată, declamatorie), nu ne-a împiedicat să urmărim, totuși, cu multă atenție, ceea ce se petrece mai departe în reprezentatie. Și, nu fără îndreptățire, Iulian Vișa a compus, cel puțin, în partea a doua a spectacolului (acolo unde, de fapt, se justifică și în text), emoționante momente de sugestie simbolică, menite a ilustra remușcările. Scenele dintre erou și fata cu convingeri comuniste sacrificată de el, dar care rămâne prezentă și vie în memoria și conștiința sa; confruntările dintre erou și inspectorul de poliție, sînt frumoase și subtile, realizate cu soluții teatrale ingenioase. Deosebit de sugestiv este finalul montării. Diafană și grațioasă, fata se oferă să-l ajute pe erou să moară mai ușor, conducîndu-l de mîna într-o nișă tapetată cu oglinzi, un soi de somptuoasă raclă, peste care cad, molcom, fulgi de nea. Delicată și poetică, această metaforă scenică e străbătută de un filon ironic, dar trimite și spre absolvirea blajin-creștinească a eroului, deși sensul propus de autor — grav și dramatic — este acela al condamnării, vehemente și fără echivoc, chiar dacă numai în vis, a atitudinii lașe a personajului.

Toți actorii cuprinși în distribuție s-au străduit, în limitele acestei viziuni, să joace concentrat și cît mai simplu cu putință. Marius Niță, căruia i s-a încredințat rolul principal, pe măsura forței dramatice și a potențialului său artistic, bogat în resurse scenice, a punctat precis și grav evoluția psihologică a personajului, dezvăluind edificator cugetul lui greu încercat de obsesia culpabilității și de tănuite regrete pentru bucuriile refuzate ale vieții. Sensibilă și avîntată, Geraldina Basarab a fost deplin convingătoare în ambele ipostaze — și în cea reală și, mai ales, în aceea în care eroina e, de fapt, încarnarea unei idei obsesive. Cu sinceritate și finețe, cu multă discreție, actrița a conferit viață și relief unui personaj sumar și oarecum artificial schițat de autor. În scurta sa apariție, Radu Basarab l-a impus, cu mijloace lapidare, expresiv, pe Inspectorul de poliție. În rolul pitoros

Marius Niță (Ion Aureliu Rebedea) și Geraldina Basarab (Gabi)

al doamnei Mălincioiu, Livia Baba a evoluat cu dezinvoltură, demonstrînd că poate duce cu bine la liman orice rol, chiar și atunci cînd își schimbă genul, și cînd se pare că partitura nu i se prea potrivește. Dana Bolinteanu s-a încadrat cu demnitate și cu bune rezultate în spectacol.

Dincolo de rezervele noastre față de accentele care, în loc să limpezească startul debaterii din *Menașera*, l-au încețosat, versiunea sibiană, prezentată într-o înaltă ținută artistică, incită la meditații și discuții.